

Poslanecký návrh

ZÁKON

ze dne .../2019,

kterým se mění zákon č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení výnosů některých daní územním samosprávným celkům a některým státním fondům (zákon o rozpočtovém určení daní), ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 104/2000 Sb., o Státním fondu dopravní infrastruktury, ve znění pozdějších předpisů

Parlament se usnesl na tomto zákoně České republiky:

ČÁST PRVNÍ

Změna zákona o rozpočtovém určení daní

Čl. I

V § 5 písm. b) zákona č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení výnosů některých daní územním samosprávným celkům a některým státním fondům (zákon o rozpočtovém určení daní), ve znění zákona č. 1/2005 Sb. se číslo „9,1“ nahrazuje číslem „50“.

ČÁST DRUHÁ

Změna zákona o Státním fondu dopravní infrastruktury

ČL. II

V § 5 odst. 1 zákona č. 104/2000 Sb., o Státním fondu dopravní infrastruktury, ve znění zákona č. 482/2004 Sb., zákona č. 80/2006 Sb., a zákona č. 129/2016 Sb., se za písmeno a) vkládá nové písmeno b), které zní

„b) částka určená k financování nebo předfinancování modernizace nebo oprav silnic II. a III. třídy nebo k financování účelu ve smyslu § 2 odst. 1 písm. k) ve výši minimálně 9,0 % příjmů podle §4 odst. 1 písm. b), očekávaných v rozpočtovém roce,“

Dosavadní písmena b) až d) se označují jako písmena c) až e).

ČÁST TŘETÍ

ÚČINNOST

Čl. III

Tento zákon nabývá účinnosti patnáctým dnem po jeho vyhlášení.

Důvodová zpráva

Obecná část

1. Zhodnocení platného právního stavu

Zákon č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení výnosů některých daní územním samosprávným celkům a některým státním fondům (zákon o rozpočtovém určení daní), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon“), stanoví příjmy krajů, obcí, Státního fondu dopravní infrastruktury (dále jen „SFDI“) a nepřímo i příjmy státního rozpočtu, které jsou tvořeny výnosy nebo podíly na výnosech v tomto zákoně určených daní.

Podle současné úpravy je SFDI výlučným příjemcem celostátního hrubého výnosu daně silniční a náleží mu 9,1% celostátního hrubého výnosu spotřební daně z minerálních olejů.

Tyto příjmy, spolu s dalšími, jak jsou určeny v §4 odst. 1 zákona č. 104/2000 Sb., o Státním fondu dopravní infrastruktury, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o SFDI“), užívá SFDI k financování a předfinancování dopravní infrastruktury v rozsahu, jak je vymezen v účelu SFDI v §2 odst. 1 zákona o SFDI. Vzhledem k déle přetrvávajícímu podfinancování oprav a údržby silnic II. a III. třídy financovaných z rozpočtů jednotlivých krajů, které se promítlo do nedobrého stavu těchto silnic, což ve svém důsledku negativně ovlivňuje celkovou efektivitu dopravních cest v České republice, se ukázala již v průběhu uplynulých let potřebná finanční intervence ze zdrojů SFDI k sanaci stavu silnic II. a III. třídy. **Dlouhodobě je současný stav financování silnic II. a III. neudržitelný, jednotlivé kraje mají dnes stále rostoucí požadavky i na jiné priority, na opravu a údržbu těchto komunikací stále nejsou dostatečné finanční prostředky.** Projevuje se to na zhoršeném stavu těchto komunikací v některých případech přímo havarijním. V souladu se svým účelem tak poskytuje SFDI ze svých příjmů finanční prostředky i k financování rozvoje, modernizace a oprav silnic II. a III. třídy, které jsou ve vlastnictví krajů. Výše poskytovaných finančních prostředků ze SFDI pro tento účel je odvislá od jeho disponibilních zdrojů v konkrétním rozpočtovém roce.

S výjimkou účelově vázaných dotací poskytovaných ze státního rozpočtu pro financování v rozhodnutí o dotaci specifikovaných projektů dopravní infrastruktury, nejsou v rozpočtu SFDI výdaje vázány na jednotlivé složky příjmů SFDI. Za současného stavu, kdy je podíl stabilních a dobře predikovaných zdrojů (podíly na daních, výnosy z poplatků) na příjmové straně rozpočtu SFDI nedostatečný a výdajová stránka jeho rozpočtu je ve značné míře závislá na výši dotace dojednané pro SFDI ze státního rozpočtu, se tak vytváří meziroční nestabilita výdajové stránky rozpočtu SFDI a nelze garantovat při sestavování rozpočtu SFDI v rozsahu potřebném s ohledem na stav silnic II. a III. třídy finanční prostředky pro jejich rekonstrukci, modernizaci a opravy.

2. Vysvětlení nezbytnosti navrhované právní úpravy

Spotřební daň z minerálních olejů představuje ve své podstatě určitou formu výkonového zpoplatnění a zpoplatnění externalit (znečištění, hluk) pro všechny uživatele, která je hrazena podle množství spotřebovaného paliva. Výběr této daně, hrazené z více než 70 % uživateli silniční dopravy, je ale pouze ve výši 9,1 % příjmem SFDI. Historicky do r. 2005 byl příjmem SFDI podíl 20 % celostátního hrubého výnosu spotřební daně z minerálních olejů, ale v rámci převodu silnic II. a III. třídy z vlastnictví státu do vlastnictví krajů došlo ke snížení tohoto podílu na uvedených 9,1 % a krajům byl tento rozdíl kompenzován v rámci rozpočtového určení jiných daní. V současné době je 90,9 % hrubého výnosu spotřebních daní z minerálních olejů příjmem státního rozpočtu. Podíl hrubého výnosu spotřební daně z minerálních olejů, který je přímo směřován do dopravní infrastruktury, je tak diametrálně nižší, než je vybíraná částka této daně generovaná v rámci dopravy.

S ohledem na nezbytnost zajištění financování silnic II. a III. třídy tak, aby jejich stav odpovídal normami stanoveným technickým standardům a požadavkům na bezpečnost a plynulost provozu na těchto silnicích, jeví se potřebným vytvořit zákonnou garanci pro zajištění odpovídající výše finančních prostředků určených pro tento účel.

SFDI, který v souladu se svým účelem je způsobilým mimo jiné i k možnosti financování silnic II. a III. tříd, je na druhé straně limitován finančním objemem disponibilních prostředků tvořených jeho příjmy, jež jsou mu určeny zákonem o SFDI. Jak již bylo uvedeno výše, problémem je značná vázanost výdajové stránky rozpočtu SFDI na dotacích ze státního rozpočtu. Je tomu tak i z důvodu, že ačkoli se v průběhu trvání SFDI jeho účel rozšířil, příjmové zdroje zůstaly beze změny s tím, že ještě v důsledku snížení podílu na hrubém výnosu spotřební daně z minerálních olejů od r. 2005 došlo k faktickému snížení stabilních zdrojů a k zvýšení závislosti celkových výdajů SFDI v každém roce na dotacích ze státního rozpočtu, resp. na tom, v jaké výši se podaří dojednat tyto dotace.

Z výše uvedených důvodů je proto potřebné za účelem zajištění financování silnic II. a III. třídy posílit ty příjmové zdroje SFDI, které nejsou závislé na státním rozpočtu. Jako nejjednodušší řešení v daném případě se jeví **navýšení podílu SFDI na hrubém výnosu spotřební daně z minerálních olejů na výši 50%.** Vycházejíc z příjmů podílu SFDI 9,1 % na hrubém výnosu spotřební daně z minerálních olejů, které v roce 2018 činily cca 8,14 mld. Kč, pro rok 2019 jsou v rozpočtu SFDI plánovány tyto příjmy ve výši 8,4 mld. Kč, a pro rok 2020 ve výši 8,5 mld. Kč byly by při navýšení podílu na 50% roční příjmy z hrubého výnosu spotřební daně z minerálních olejů do rozpočtu SFDI v roce 2020 ve výši cca 46,7 mld. Kč. **Navýšení těchto příjmů SFDI oproti plánovanému stavu na rok 2020 by činilo cca 38,2 mld. Kč.** Tato částka by stabilizovala příjmovou stránku rozpočtu SFDI a plně nahradila dosavadní výši dotací ze státního rozpočtu na krytí deficitu rozpočtu SFDI a zajistila pokrytí požadavků na systémové financování modernizace a oprav silnic II. a III. třídy, které uskutečňuje SFDI v posledních letech dle jeho možností v závislosti na výši disponibilních zdrojů.

Současně s navýšením podílu SFDI na hrubých výnosech spotřební daně z minerálních olejů je navrhovaná úprava v zákoně o SFDI, která by vážala v rámci každoročního rozpočtu SFDI 9,0 %, cca 4 - 4,2 mld. Kč příjmů z hrubého výnosu spotřebních daní z minerálních olejů k účelu financování silnic II. a III. třídy, čímž by se vytvořila garance pro financování těchto silnic v potřebném rozsahu z rozpočtu SFDI.

3. Cíle navrhované právní úpravy

Navrhovaná úprava směřuje ke stabilizaci příjmů SFDI a k nahrazení dosavadní výše dotací ze státního rozpočtu na krytí deficitu rozpočtu SFDI a zákonnému systémovému zajištění v každém roce odpovídajícího objemu finančních prostředků v rámci rozpočtu SFDI pro financování silnic II. a III. třídy. Takové účelové vázání příjmů umožní vytvořit reálné finanční podmínky pro plánování rekonstrukce, modernizace a oprav silnic II. a III. třídy s ohledem na potřeby jednotlivých krajů.

4. Zhodnocení navrhované právní úpravy s ústavním pořádkem České republiky

Navrhovaná novela je v souladu s ústavním pořádkem České republiky a je v souladu s mezinárodními smlouvami o lidských právech a základních svobodách podle čl. 10 Ústavy České republiky.

5. Zhodnocení souladu navrhované právní úpravy s předpisy Evropské unie a mezinárodními smlouvami

Pokud jde o vztah navrhované novely k právu Evropské unie, nespadá navrhovaný zákon do souboru zákonů, které je třeba v rámci Evropské unie upravovat jednotně. Právo Evropské unie se na danou oblast nevztahuje. Mezinárodní smlouvy, jimiž je Česká republika vázána, se na danou oblast nevztahují.

6. Předpokládaný hospodářský a finanční dosah navrhované právní úpravy

Dopad na státní rozpočet by měl být z pohledu nahrazení příjmů, resp. snížení dotace ze státního rozpočtu na krytí deficitu rozpočtu SFDI oproti navýšení podílu na spotřební dani částečně kompenzován. Co se týká navýšení o cca 4 mld. Kč pro financování oprav silnic II. a III. tříd bude toto částečně kompenzováno růstem ekonomiky a zbylá část musí být navýšena na vrub výdajů státního rozpočtu.

Navrhovaná právní úprava nebude mít vliv na rozpočty obcí a krajů.

Navrhovaná právní úprava je bez dopadu na podnikatelské prostředí, nemá sociální dopady ani dopady na specifické skupiny obyvatel (osoby sociálně slabé, osoby se zdravotním postižením, národnostní menšiny), ani dopady na životní prostředí.

Navrhovaná právní úprava nemá dopad na rovnost postavení mužů a žen ani na postavení fyzických osob.

Zvláštní část

K čl. I:

Dosavadní podíl SFDI na výnosu spotřební daně z minerálních olejů se navyšuje na 50 % z důvodu stabilizace příjmů SFDI a k nahrazení dosavadní výše dotací ze státního rozpočtu na krytí deficitu rozpočtu SFDI a potřeby navýšení příjmové stránky rozpočtu SFDI s cílem vytvoření finančních zdrojů SFDI bez vázanosti na státní rozpočet k zajištění finančních prostředků pro financování modernizace a oprav silnic II. a III. třídy náležících do vlastnictví krajů nebo financování účelu ve smyslu § 2 odst. 1 písm. k) zákona o SFDI.

K čl. II:

Úprava doplňuje jako povinnou součást rozpočtu SFDI stanovení výše výdajů pro financování silnic II. a III. třídy ve výši minimálně 9,0 % příjmů z výnosů spotřební daně z minerálních olejů očekávaných v rozpočtovém roce, pro který se rozpočet SFDI sestavuje. Tím se vytváří zákonná garance výše finančních prostředků v rozpočtu SFDI vázaných k financování silnic II. a III. třídy v daném rozpočtovém roce.

K čl. III:

Účinnost zákona je stanovena na patnáctý den po jeho vyhlášení, aby v zákoně obsažená úprava mohla být zohledněna již při sestavování rozpočtu SFDI pro rok 2020.

V Praze dne 28. března 2019

Seznam předkladatelů:

Marian Jurečka, v. r.

Pavel Bělobrádek, v. r.

Pavla Golasowská, v. r.

Vít Kaňkovský, v. r.

Marek Výborný, v. r.

Jana Krutáková, v. r.